

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидағи маърузаси

(Боши 1-2-бетларда)

Муҳттарам дўстлар!

Энди, ижозатнинг билан, 2005 йилдан иктисолидий илоҳотларни амала оширишнинг энг муҳим устувор вазифалари ҳакида кисқаша тұхтадиб үтмоқчи-

мандан ишләтилди.

Асосий устувор вазифа-аввалидик - бозор истро-

холатарни чукурлаштириш-

ва иктисолидётян янада эр-

килаштиришдан иборат.

Мамлакатни модернизация-

килиш ва ахолига муносаб тур-

муш шароити яратиб бериш-

борасида ўз олдимизга кўйган

максад ва вазифаларимиз

хамда минтақа ва жаҳон бозор-

ларида рўй берәтган ўзга-

ришлар, кучли талаб ва рако-

бат иктисолидий илоҳотларни

янада чукурлаштиришни

объектив шарт қилиб қўймо-

да.

Бу борада ҳам жуда кўй-

ечилмаган муаммолар бор.

Янада, эски маъмурий-такси-

мот тизими қолиплардан бу-

тунлай воз кечиш, давлатнинг

иктисолидётя аралашувини

янада чеклаш, эркин тадбир-

корлик фоалиятини учун амалий

кафолатларни тъминлаш,

иктисолидётя ва бизнесни бар-

корлар ривожлантириш, тўла-

конли бозор инфраструктури-

нинг ишларни ўйлайди-

га мавжуд ФОВ-тўсикларни

бартараф этишимиз зарур.

Бу йўналишда кўп ишлар

килини, аммо яқин вакт ичи-

да ҳал килишимиз лозим

бўлган масалалар ҳам оз эмас.

Ана шундай масалалардан би-

рга сизларнинг ётъиборин-

гизни қаратмокчиман.

Бугун мамлакатимизда

ахолининг иш ҳакида ишлар

нисбетини боскимча-боским

ошириб боришни тъминлаш

учун зарур шарт-шароитлар

яратди.

Ишлаб чиқарышнинг жадал

модернизация қилиниши, за-

монавий кувватларнинг ишга-

тиширилиши истеъмол бозор-

ни сифати ва рақобати

бардошли махсулотлар билан

тўлдириш имконини бермо-

да.

Бу вазифани ҳал этишда

инфляция даражасини пасай-

тиширишда ёришигани, пул

массаси назорат килинётта-

ни, миллий валютамиз -

сўнмнинг конвертацияси ва

баркарор курси асосий омил

бўлмоқда. Ўз наўбатида,

ахоли даромадларининг ўзи-

ши унинг харид қобилиятини

ошириш, ишлаб чиқарышни ҳак-

ми кенгайтириш ва мамлака-

тадбиркорлар иктисолидётя

ривожлантириш тъминлашда

муҳим роль ўйнайди.

Лекин, шуни унутмаслик

каракки, ахоли даромадларин-

нинг ўзиши нарх-навонинг

кўтарилиши, яъни инфляция-

га олиб келмаслиги лозим.

Бунинг учун эса пул мабла-

гарларини, биринчи наўбатда,

нархларни килингандаги жал-

иши таҳдиди ошириш зарур.

Шу билан бирга, ахоли-

га, яъника, кишлек жойлари-

да кўрсатилгаётган хизматлар

ва сервисининг хажми ҳамда

турларини кескин кўйтайти-

ришга ёришиш лозим.

Бу борада ўй-жой курили-

шини рабблантариш, молия-

вий оқимини йўналтириш мум-

кин бўлган, бозор иктисолид-

еатиришда.

ти талабларига жавоб беради-
ган самарали ўй-жой бозорни
шакллантириш мухим аҳамияти
касбий касб.Тикорат банклари ахоли-
нинг ўз пул маблагларини
депозитларда, айниқса, узок
муддатли депозитларда сак-
лашдан манфаатдорларига
кучайтириш учун жиддий иш-
лашларига тубри келади.Иккичини устувор вазифа-
хусусий тармокнинг жада-
дад ривожланшини, унинг
мамлакат иктисолидётидаги
улуши кўпайишни таъ-
минлаш.

Кейнги йилларда республика

хукумати томонидан амалга

оширилган чорадар тадбир-

корларни чорадар тадбир-

Гулмира ҳикоя қиласи:
“Олам нуфузли олийхони тамом-
лаб, дурустига жойда ишлал боши-
лади. У тиришкот эди. Илмий иш
клиниши, хорижда малақасини оши-
рими хоҳларди. Лекин ота-онам
“қизи ўтириб колди”, деган гап-
сўлар чиқишини истамат, уни тур-
мушга бериг юбордилар.

Тўйдад кейин почка булини опами “Мен
хотининг топганига зорласман. Ўйнинг
юмушини кил”, деги ишлатиган кўйди. Кун
бўйи кўнга бир қадам ҳам чикмай, уйда
куймалашнига, қайносининг пичингларни
чидашга кўнкиди-ю, табиатан одамохун,
хушнавак, опам бутунлай ўзгади. Устига-
уста опамда уч ишлардан боловерма-
гач, қайносини уни “тумас”га чиқариб, гап
орасида “Тўйдад ўтига онаси ўтмаган киз
топши”ни кистирти ўтишини одат килибди.
Опам оиласи бузилимларига ўчун бу таъна-
маломатларни хатто биз-яқинларiga ҳам
бандирмай, тибрат-какшаб ётган опамга ишора
клиби.

Бир куни ота-онамини куда тараф зудлик
билан чиқарди. “Наслингизда жинни йўқ эди,
шекили! Кизингизи хозирингин доктор
кўриб, руҳий нососломигина анилди. Сиз-
ларни билмадим, уммо менга тентек ке-
лини керакмас”, деги қайносини тўшада кўка-
риб, тибрат-какшаб ётган опамга ишора
клиби.

Кеинин маълум бўлдики, муттаси сиқи-
лиси, шу табигита энд мүхитда дикунчифас-
ящаш кўнгли нозик опамини руҳан холдан
тайдиган экан.

Опамниң кўргилиги менинг ёки бошқа
қизларнинг ҳам бошига тушиши эжтимо-
ланни холи эмаслигини биламан. Агар яна
қайта туғилини мумкин бўлшада эди, мен
уюгид бола булиб туғилишини истадим”.

Қадрият эзгулиларид,

зумл эмас

Жамиятимизда, унинг жон томими – оила-
да аёл ўрни негиздир биз унин муаммолиги-
да колайли. Назаридимизда, оиласидаги но-
тенглик, аёлнинг қамиситилини, унга кўлбаб
имкониятлардан маҳрум килиш... Бу хил
мусобабатлар сунъий тўсқарлар билан ихота-
лаб, ўзgartаришни истамаётган қарашла-
шимизни оқибатиди.

Аёлни ўйда “сақлаш”ни неча асрларга
бори тақалубчи қадриятимиз, жўнгина
айтганда, менталитетимиз хосиласи сиға-
тида кўрастамиз. “Аёлдин мукаддас қиқат-
ни бегона қўзлардан, бегона сўзлардан ас-
раймиз, нозик вуҳудини аввалимиз”, каби
жимикодар сўзлар билан ўзларни ишон-
тириша ўринмаси. Шарқона ахлоқни, зуғу-
ларка йўргиган урф одатларимиздан сўз
очимиз.

Аслида аёлни авайлаш таҳсинга лойик,

КАМСИТИШДИМИ ЁКИ...

Бир жижатдан бундай ёндашув чукур маъно-
га эга. Аммо жамиятда аёл ва эркакнинг
тeng ҳукуклигини таъминлаш, демократик
(албатт, шарқона) шарт-шароитни барло
этиш, инсон – жинисдан катъи назар –
ҳукукларининг бузилишига қарши курашиб
буғунгич кун зарурати эканлигига амин
бўлсан эъзоз хиссизда эмас, камситиш охан-
гиди айтилётгандан кўз юмиш кийин.
Шунинг учунни, бугун аклини танибик ўз
ҳукукларини англай бошлигаган, гарбона ҳаёт
тасвирдан эканлигини таъфиши киз килип
улгурдан қизларини турмуш кургага, ана
шундак мусобабатга тўкнаш келиб, азият
чеҳайтилар.

Кўйда сўз юритиладиган ўши оиланing
соҳибаси ўзини боши берк кўчага кириб
корлаган потовонга ўхшатди.

Тупла-тўз, ўқимиши, устига-устак дунё
кеғизган йигитга турмушга чиқаётганидан
мамнун эдим, – дейди улам билан. –
Лекин бу турмуш зиминостондан бошка нарса
змас экан.

Тўрт деворнинг ичидаги камаб кўйилган-
дек яшидай. Эрим мэндан хатто бир хил
фикрларни талаб қилиди. “Агар шакони
ок десам, ок де, кора десам, кора...” – дей-
ди ҳар гапининг бирда.

Мен эрмининг иззатини жойига кўйман,
сўзини иккى қилмайман. Ҳар холда хотин
бўйи бўйиншини лозимлиги яхнил эмас.
Лекин аёлни мустакил фикридан ҳам воз
кечдириш қулга килинган мусобабатга

ўхшайди.

Онам “Оила дегани шунака бўлади. Чи-
дасигин керак. Йўқса, турмушини бузилид”,
деди. Эриминни ўса жавоби битта: “Аёл-
нинг ягона ҳуқуки бор. Бу ҳам бўлса, фар-
занд тарбиялаш!”

Хайтим мазмунсиз кўнинган шундай дам-
ларда дардимни кимга айтишини билмай-
ман.

“Менинг бўлганим шу...”

Хозир аксар аёлларимиз кўчада... “Рузо-
рини бузлаш учун мунисипалик өрзакшода-
лика, латофатни дагалинка, оналик ме-
рини бойлик тавасасига алмаситиргани-
ни ҳар кадамда учратавасиз!” дебдишлар
ҳам бор. Яна... аёлнинг кўча кезиб, тубан-
лика шунгигандан кўра ёринган топганига
қаршига үлардид. Охирги гол бор-
ганимда, менинг кўчага солиши солиши.

“Бузуқлик килип юрган экансан-да”, деб
айланадиган Ҳоҳиддин кўзларига ташдид
берашиборадиган алоғозлиги тушдид. Чунки
ўзга боришига, болалариминг, эримининг
қутилашга улардид. Охирги гол бор-
ганимда, менинг кўчага солиши солиши.

Аёлнинг тўғувларини писанд килмай, уни
кафасада кушига айлантирган эрзак хатти-
харқатидаги зуғум ако эттани каби аёлнинг
кўчада унга килинган тазиқ, зу-
вонник сабаб эмасмикан.

– Кайси аёл ўз исскик ўрнини соғутвиши
келади? Тұнларни мижх қожам, бедор
бўлиб улгатирган болаларни кайси аёл
бўрига ишончи топширади?: – кўздан ёш
сизиб, тибрат-кўзларни олиб кўрайдиган
кадрни кўчада келиб, садоцет, деган ту-
шунчалар бир пул...

Аёл оиласда зўравонлика, хўрлика эмас,
эҳтиромга лойикларни биламиш. Жами-
ятда аёллар ҳуқуки устуровлини каби этиши-
га ишлаптимиз. Айни тайинида кайсайдир
аёлнинг кўзидан амал, кўзидан армон калъи-
шини кўриб турб, сукт саклаптимиз. Бу сукт
ортida қанча-қанча корақузларини ётса, бор-
зодиданнан Ҳоҳиддин махрум ва сарсон колаёт-
ганиларини жим куатиш эса оигир, шун-
даймасми?

Фарида МАҲКАМОВА,
“Кишилек хаёти” мухабири.

МУЛОҲАЗА

ораласа-да, ҳушрўйлигини мавҳ этолмага-
нига икор булемиз.

– Рахматли отам менинг турмушга берган-
ларди ҳоли 18 ўшига ҳам кирмагандим, –
бирор тараффуддуданий, кўнглини очди у.
– Турмуш ўргонги киракашлик килип эди.
Бирин-кетин тўрт фарзанд кўрдиган. Болалар
улғангани сари тавсиши ҳам ортаркан...
Эримининг ичилика берилиши эса рўзгор-
нин баракасини учиради. Бу йўлдан кай-
тармоки бўлсан. “Баринг текинтомоксан!

Беш кунлик дунёда сенларни бокаман деб
ўтиб кетархаман-да”, – деби менинг дуплос-
лашига тушади. Коюнда ёғон шўрвадан
бошса – ташинама килинига келиб. Болаларим-
ни мактабга бориши учун хотто сёй кими-
ни йўк эди.

Уларнинг жаҳдидаган кўзларига қараш-
азобиган иланда. Отаси эса менинг йиглаб-
сикашларимига жавобин бир куни кишил-
даги фалончининг хотини Тошкентга бориб,
картошка сотиб, оиласини таъбататани
ни айтиди, – “Эпласанг, анан, катта кўча...
Сен ҳам картошка сотасаним, мадикор-
лик киласини, болаларни, керак бўлса,
бокиб оли... Менинг булганинг шу!” – деби.
Кайсандан болаларга қарайдиган, менинг пай-
тахтаган бўлдим.

Аваллини бозордаги қавоҳонада идиш-
тоб, ювоби юрдид. Кўлимда бирор бўлгич
картошка сотидим, пиёс сотдим.

Ишқилиб, аёлни билан бозорда қандай
кандай юмуш бўлса, кильадилар.

Етгич аёлни йўлдан урчувчлар, хўрлов-
чилик кўп бўларсан. Иккича ойлаб ўйт бор-
майдиган, топган пулумини ташнишлардан
бериб борирадиган алоғозлиги тушдид. Чунки
ўзга боришига, болалариминг, эримининг
қутилашга улардид. Охирги гол бор-
ганимда, менинг кўчага солиши солиши.

Аёлни ўзининг ягона ҳуқукини тушдид.

Аёлни ўзининг ягона ҳуқукини туш